

Apstiprināta ar
Veselības ministrijas
Datums skatāms laika zīmogā
rīkojumu Nr. 273

Slimību profilakses un
kontroles centrs

**Slimību profilakses un kontroles centra
darbības stratēģija
2019.–2021. gadam**

RĪGA, 2019

Saturs

Ievads	4
Vispārīgā daļa	4
1. Centra mandāts	4
2. Centra darbības virzieni	5
3. Atskaitīšanās un pārraudzības kārtība.....	6
4. Darbības virzienu apraksts.....	7
4.1. Virsmērķis Nr. 1 – veicināt sabiedrības veselību un iedzīvotāju veselībratību	7
4.1.1. Darbības virziens: Veselības pētniecība un statistika, zinātniskajos pierādījumos balstīta informēšana un priekšlikumu sniegšana, veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības metodiskā vadība	9
4.1.1.1. Mērķis: Sabiedrības veselības monitoringa, neinfekcijas slimību uzraudzības un sabiedrības veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšanas pilnveidošana.....	9
4.1.1.2. Mērķis: Pacientu drošības, veselības aprūpes kvalitātes un valsts organizētā vēža skrīninga metodiskās vadības pilnveidošana un pacientu pieredzes mērīšanas uzsākšana	10
4.1.2. Darbības virziens: Slimību profilakse un veselības veicināšana	12
4.1.2.1. Mērķis: Veselības veicināšanas politikas īstenošanas un koordinācijas pilnveidošana	15
4.1.2.2. Mērķis: Sadarbības attīstības turpināšana ar partneriem veselības veicināšanā – pašvaldībām, skolām, nevalstiskajām organizācijām u.c.....	19
4.1.2.3. Mērķis: Atkarības risku izplatības novēršanas un novērtēšanas pilnveidošana sabiedrībā	19
4.1.3. Darbības virziens: Epidemioloģiskā drošība.....	21
4.1.3.1. Mērķis: Infekcijas slimību ietekmes samazināšana uz sabiedrības veselību	22
4.1.3.2. Mērķis: Starpnozaru sadarbības stiprināšana antimikrobiālās rezistences izplatīšanās risku apzināšanai un samazināšanai.....	25
4.1.3.3. Mērķis: vakcīnnovēršamo slimību izplatīšanās risku samazināšana, palielinot vakcinācijas aptveri.....	25
4.2. Virsmērķis Nr. 2: Kļūt par vienu no iecienītākajiem valsts pārvaldes darba devējiem veselības nozarē	26
4.2.1. Darbības virziens: Personālvadība	26
4.2.1.1. Mērķis: Centra prioritātem atbilstošas atlīdzības un motivācijas sistēmas, kā arī darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas nodrošināšana	27
5. Centra darbības izvērtējums.....	28

Izmantotie saīsinājumi

AIDS – iegūtais imūndeficīta sindroms (*Acquired immunodeficiency syndrome*)
ASRAN – Atkarības slimību riska analīzes nodaļa
Centrs – Slimību profilakses un kontroles centrs
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ECDC – Eiropas Slimību Profilakses un Kontroles centrs (*The European Centre for Diseases Prevention and Control*)
EMCDDA – Eiropas narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (*The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*)
EK – Eiropas Komisija
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
EUROSTAT – Eiropas Savienības statistikas birojs
HIV – cilvēka imūndeficīta vīruss (*Human immunodeficiency virus*)
ITN – Informācijas tehnoloģiju nodaļa
ISRAPD – Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departaments
JPV- jaunās psihoaktīvās vielas
J.dz. – jaundzimušais – bērns no 0 līdz 28. dienai
KN – Komunikācijas nodaļa
NVD – Nacionālais veselības dienests
NVPT – Nacionālais veselīgo pašvaldību tīkls
NVVST – Nacionālais Veselību veicinošo skolu tīkls
NSDAPN – Neinfekcijas slimību datu analīzes un pētījumu nodaļa
Pamatnostādnes – ar Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra rīkojumu Nr. 589 apstiprinātās „Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam“
PDVAKPN – Pacientu drošības un veselības aprūpes kvalitātes pilnveides nodaļa
PREDA – (pacientu reģistra dati) ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs
PPVD – Personāla un procesu vadības departaments
PVO – Pasaules Veselības organizācija
PVSD – Pētniecības un veselības statistikas departaments
Reitox – Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (*EMCDDA*) uzturētā Eiropas Informācijas tīkls par narkotikām un narkomāniju (abreviatūra no franču val. '*Réseau Européen d'Information sur les Drogues et les Toxicomanies*')
RPN – Reģistru pārraudzības nodaļa
Stratēģija – Slimību profilakses un kontroles centra vidēja termiņa darbības stratēģija 2018.–2020.gadam
VM – Veselības ministrija
VSN – Veselības statistikas nodaļa
VVD – Veselības veicināšanas departaments
VVVN – Veselības veicināšanas vadības nodaļa
WHO HFA-DB – PVO veselības datubāze (*World Health Organization European Health for All Database*)

Ievads

Centra darbības stratēģija (turpmāk – Stratēģija) ir plānošanas dokuments, kurā noteiktas prioritātes, darbības virzieni, sasniedzamie mērķi un veicamie uzdevumi visās Centra kompetences jomās. Stratēģija izstrādāta saskaņā ar metodiskajiem norādījumiem MK 2015. gada 28. aprīļa instrukcijā Nr. 3 „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu” un saskaņā ar VM 2019. gada 6. jūnija rīkojumu Nr. 130 apstiprināto „Veselības ministrijas darbības stratēģiju 2019.-2021. gadam”. Stratēģijā noteiktās prioritātes un uzdevumi tiks ņemti vērā izstrādājot ikgadējo Centra darbības plānu.

Vispārīgā daļa

1. Centra mandāts

Centrs ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde un tā darbības mērķis ir īstenot valstī sabiedrības veselības politiku epidemioloģiskās drošības un slimību profilakses apakšjomās un veselības aprūpes politiku veselības aprūpes kvalitātes apakšjomā, kā arī nodrošināt veselības veicināšanas politikas īstenošanu un koordināciju (MK 14.02.2017. noteikumu Nr. 84 redakcijā).

Saskaņā ar VM stratēģiju VM virsmērķis veselības nozares politikā ir stiprināt sabiedrības pārliecību, ka veselība ir vērtība, savukārt tās stratēģijas virsmērķis ir panākt, lai sabiedrība kopumā un katrs indivīds pieņemtu lēmumus un rīkotos tādā veidā, kas dotu vislielāko labumu sabiedrības un indivīda veselībai. VM ir izvirzījusi arī otru virsmērķi – VM ir darba devējs Nr. 1 valsts pārvaldes sektorā.

Atbalstot VM tās virsmērķu sasniegšanā, atvasinātie Centra virsmērķi, ir:

1. veicināt sabiedrības veselību un iedzīvotāju veselībpratību¹;
2. kļūt par vienu no iecienītākajiem valsts pārvaldes darba devējiem veselības nozarē.

¹ Ar veselībpratību saprot tādu zināšanu, prasmju un kompetenču līmeni, lai iedzīvotāji spētu atrast, saprast, novērtēt un izmantot informāciju par veselību un nepieciešamajiem veselības aprūpes pakalpojumiem atbilstošu lēmumu pieņemšanai

2. Centra darbības virzieni

Centra pirmā virsmērķa sasniegšanā visas darbības funkciju, uzdevumu un pasākumu kopumos, kas nodrošina Centra pilnvarojuma īstenošanu tā kompetences jomās, ir sadalāmas trīs rīcības virzienos:

1. veselības pētniecība un statistika, zinātniskajos pierādījumos balstīta informēšana un priekšlikumu sniegšana, veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības metodiskā vadība;
2. slimību profilakse un veselības veicināšana;
3. epidemioloģiskā drošība.

Otrā virsmērķa sasniegšanā izšķiroša ir funkcionālas un radošas darba kultūras veidošana, kura iekļaujama atsevišķā rīcības virzienā – personāla un darba procesu vadībā.

Abu virsmērķu darbības virzieni ir savstarpēji saistīti un papildina viens otru, gan veicinot katra atsevišķa virziena turpmāko attīstību, gan attiecīgā virsmērķa sasniegšanu.

Stratēģija ir vērsta uz Centra kompetencē esošo VM darbības stratēģijas 2019.–2021. gadam virsmērķu, mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu. Centra misija, virsmērķi, prioritātes, kurās plānots koncentrēt stratēģijas plānošanas ciklam nozīmīgākos resursus, un mērķi apkopoti sekojošā tabulā.

Misija	<i>Radīt un izmantot pierādījumos balstītu informāciju un instrumentus ar mērķi uzlabot sabiedrības veselību, iedzīvotāju veselībpratību, veselības aprūpes kvalitāti un pacientu drošību</i>		
Virsmērķis Nr.1	Veicināt sabiedrības veselību un iedzīvotāju veselībpratību		
Darbības virzieni	I Veselības pētniecība un statistika, zinātniskajos pierādījumos balstīta informēšana un priekšlikumu sniegšana, veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības metodiskā vadība	II Slimību profilakse un veselības veicināšana	III Epidemioloģiskā drošība
Prioritātes	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Sadarbība cilvēka un sabiedrības veselības saglabāšanas un veicināšanas nolūkā</i> 2. <i>Informācijas pieejamības uzlabošana par sabiedrības veselību un veselības aprūpi</i> 3. <i>Epidemioloģiskās drošības uzturēšana</i> 		
Mērķi	Pilnveidot sabiedrības veselības monitoringu, neinfekcijas slimību uzraudzību un sabiedrības veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšanu	Pilnveidot veselības veicināšanas politikas īstenošanu un koordināciju	Samazināt infekcijas slimību ietekmi uz sabiedrības veselību
	Pilnveidot pacientu drošības, veselības aprūpes kvalitātes un	Veicināt sadarbību ar partneriem veselības	Stiprināt starpnozaru sadarbību

	valsts organizētā vēža skrīninga metodisko vadību un uzsākt pacientu pieredzes mērīšanu	veicināšanā – pašvaldībām, skolām, nevalstiskajām organizācijām u.c.	antimikrobiālās rezistences izplatīšanās risku apzināšanai un samazināšanai
		Pilnveidot atkarības risku izplatības novērošanu un novērtēšanu sabiedrībā	Samazināt vakcīnnovēršamo slimību izplatīšanās riskus, palielinot vakcinācijas aptveri
Virsmērķis Nr. 2	Kļūt par vienu no iecienītākajiem valsts pārvaldes darba devējiem veselības nozarē		
Darbības virziens	Personālvadība		
Prioritāte	<i>Saliedēta, radoša un profesionāla Centra kolektīva izaugsmes veicināšana</i>		
Mērķi	Pilnveidot atlīdzības un motivācijas sistēmu atbilstoši Valsts pārvaldē noteiktajam un pilnveidot uz Centra darbības prioritātēm balstītu Centra darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu		

3. Atskaitīšanās un pārraudzības kārtība

Stratēģiju plānots aktualizēt katru gadu budžeta plānošanas gaitā, iekļaujot tajā ikgadējās jaunās politikas iniciatīvas un pasākumus Centra darbības uzlabošanai. Stratēģiju realizēs, izstrādājot un īstenojot ikgadējos Centra darba plānus. Atskaitīšanās instruments būs gada publiskais pārskats.

4. Darbības virzienu apraksts

4.1. Virsmērķis Nr. 1 – veicināt sabiedrības veselību un iedzīvotāju veselībratību

Esošās situācijas apraksts

Lai laikus identificētu sabiedrības veselības problēmas, novērtējot populācijas veselības stāvokļa un to ietekmējošo faktoru izmaiņas, Centrs nodrošina sabiedrības veselības monitoringu. Centrs monitorē Sabiedrības veselības pamatnostādņēs un citos politikas plānošanas dokumentos noteiktos indikatorus. Šajā nolūkā tiek veikta sistēmiska informācijas vākšana no dažādiem datu avotiem, tās apkopošana un analīze, līdz ar ko sabiedrības veselības monitoringa rezultātus būtiski ietekmē pieejamās informācijas un iesaistīto institūciju sniegto datu kvalitāte, tādēļ izšķiroši nozīmīga ir starpinstitutionālā un multisektoriālā sadarbība. Monitoringa rezultāts ir periodiski pārskati par situāciju sabiedrības veselībā, tās politikas mērķu sasniegšanu, par aktuālu sabiedrības veselības problēmu identificēšanu un ieteikumiem to risināšanai. Pārskatus izmanto sabiedrības veselības politikas veidotāji un īstenotāji dažāda līmeņa lēmumu pieņemšanai, bet tie ir pieejami arī visai sabiedrībai. Izmantojot pieejamos statistikas un pētījumu datus, tiek veikta arī speciāla datu apstrāde un analīze, aprēķinot dažādus rādītājus, kurus iespējams izmantot situācijas raksturošanai, piemēram, potenciāli zaudētie mūža gadi, novēršama mirstība. Centrs ir iesaistīts arī veselības sistēmas veiktspējas novērtēšanas (*Health System Performance Assessment – HSPA*) sistēmas izveidē, kura ietvaros Centrs izstrādā un uztur veselības aprūpes rezultatīvo rādītāju un indikatoru klāstu ārstniecības iestāžu darbības un rezultātu analīzei. Veselības sistēmas veiktspējas novērtēšanas ietvara izstrāde ir ar mērķi nodrošināt atklātību un pārredzamību, publicējot kvalitātes un drošības rādītājus. Realizējot savus uzdevumus, Centrs saskaras ar vairākām problēmām – sekundāro datu kvalitāti ietekmē datu iesniedzēja attieksme un rūpība, kā arī elektronisko sistēmu darbības noturība, bet izmaiņas laikrindās bieži skaidrojamas ar izmaiņām normatīvajā regulējumā. Datu trūkums vai nepietiekoša datu kvalitāte izraisa pārrāvumus laikrindās un ietekmē informācijas pilnīgumu. Problēmas izraisa arī mūsdienīgu datu analīzes programmnodrošinājuma un cilvēkresursu trūkums.

Iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījumu veikšana rada iespēju iegūt nepieciešamos datus un informāciju, kas ir priekšnoteikums pierādījumos balstītu Centra priekšlikumu izstrādāšanai politikas veidotājiem sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jomā. Ar veselību saistīto paradumu pētījumi ir veids, kā iegūt informāciju par iedzīvotāju veselību ietekmējošiem dzīvesveida paradumiem. Šāda informācija, kas ietver arī ziņas par iedzīvotāju zināšanām un attieksmi pret veselību, dažādu uzvedības riska faktoru izplatību un paradumu mainīšanos sabiedrībā, ir nepieciešama sabiedrības veselības monitoringam, politikas veidošanai, veselības veicināšanas darba plānošanai, organizēšanai un izvērtēšanai. Ar veselību saistīto iedzīvotāju paradumu dinamika dažādās iedzīvotāju grupās ir atšķirīga – dažiem paradumiem piemīt zināma inerce, toties citi strauji mainās. Nozīmīgas sociāli ekonomiskās pārmaiņas valstī un efektīvi profilaktiskie pasākumi šīs izmaiņas var būtiski ietekmēt. Tādēļ veselības paradumiem nepieciešama sistemātiska novērtēšana, analīze, prognozēšana un monitoringas.

Veselības statistikas dati tiek apkopoti, pamatojoties uz informāciju Valsts Statistikas pārskatos saskaņā ar MK 27.11.2018. noteikumiem Nr. 720 „Noteikumi par oficiālās statistikas veidlapu paraugiem veselības aprūpes jomā“. Atbilstoši iestādes darbības profilam, pārskati tiek elektroniskā veidā nosūtīti vairāk nekā 4000 ārstniecības iestādēm Latvijā, lai ik gadus aizpildītu rutīnas statistisko informāciju Veselības aprūpes nozares valsts statistisko pārskatu datu bāzē. Atbilstoši normatīvajam regulējumam un tā grozījumiem ir jāveic atbilstošas izmaiņas Centra informācijas sistēmās un datu apstrādes procesos.

Lai samazinātu respondentu noslodzi, arvien plašāk datu iegūšanas procesā tiek izmantota informācija no valsts administratīvajiem reģistriem, datubāzēm un informācijas sistēmām. Papildus valsts statistikas pārskatiem statistiskā informācija tiek iegūta no datu bāzes par gultu fonda izmantošanu stacionārā; jaundzimušo reģistra; Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes, ar noteiktām slimībām slimojošo pacientu reģistra – par pacientiem, kuri slimo ar cukura diabētu, onkoloģiskajām slimībām, psihiskiem un uzvedības traucējumiem, t.sk. atkarību izraisošo vielu lietošanas dēļ, ar multiplo sklerozi, iedzimtām anomālījām, arodslimībām, tuberkulozi, C hepatītu, kuri guvuši traumas un ievainojumus, kuriem diagnosticēta HIV infekcija vai saslimšana ar AIDS. Reģistru informācija ļauj novērtēt un analizēt situāciju attiecībā uz iedzīvotāju veselību konkrētajā jomā. Sakarā ar „Ar noteiktām slimībām slimojošo pacientu reģistra” migrāciju un

integrāciju vienotās veselības elektroniskās informācijas sistēmā pastāv risks nenodrošināt oficiālās statistikas un starptautisko saistību izpildi. Vienotās veselības elektroniskās informācijas sistēmas darbības ierobežojumu un neatrisināto tehnisko problēmu dēļ, ir pārtraukums datu apkopošanā, kā arī nav iespējams nodrošināt informācijas integritāti un kvalitāti.

Lai novērstu riskus statistiskās informācijas nodrošināšanas nepārtrauktībā un uzlabotu datu apkopošanas un apstrādes efektivitāti, ir nepieciešams turpināt pilnveidot datu savākšanas, apstrādes un analīzes sistēmas. Tiek turpināts darbs, lai ieviestu jaunus rādītājus un metodiku to noteikšanai, kā arī, lai pilnveidotu jau esošos, tai skaitā rādītājus par veselības aprūpes cilvēkresursiem. Apstrādājot apkopotos datus, tiek sagatavota un Centra mājaslapā publicēta veselības aprūpes un veselības statistiskā informācija, sagatavota ikgadējā publikācija „Latvijas veselības aprūpes statistikas gadagrāmata”, sniegta informācija starptautiskajām organizācijām un datu bāzēm, kā arī sagatavotas un sniegtas atbildes uz statistikas lietotāju individuāliem pieprasījumiem. Līdz šim statistikas datu izplatīšana ir vērsta uz sabiedrības vajadzībām kopumā. Pieaugot statistikas lietotāju pieprasījumam pēc statistikas datiem pētniecības nolūkiem, nepieciešams pilnveidot un nodrošināt datu izplatīšanas veidus, kas nodrošina statistikas datus publiski izmantojamu datņu veidā, ģeotelpiskās informācijas veidā, izmantojot Latvijas Geoportālu u.tml.

VM 20.01.2017. tika apstiprināta „Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija“ (VM rīkojums Nr.22). 2017. gada 14. februārī ir veikti grozījumi Slimību profilakses un kontroles centra nolikumā, nosakot, ka turpmāk Centrs nodrošinās metodisko atbalstu ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos. Centrs, sadarbojoties ar profesionālajām asociācijām, ārstniecības iestādēm, nodrošina metodisko materiālu izstrādi, saskaņošanu ar profesionālajām asociācijām un ārstniecības iestāžu pārstāvjiem, kā arī metodisko materiālu publicēšanu Centra mājaslapā. Papildus Centrs organizē diskusiju sēriju par kvalitātes un pacientu drošības prasību ieviešanu praksē, kurā piedalās pārstāvji no Latvijas lielākajām stacionārajām un ambulatorajām ārstniecības iestādēm, ar mērķi apkopot esošās labās prakses piemērus Latvijas veselības aprūpes iestādēs un izstrādāt metodiskus ieteikumus, kas palīdzēs visām ārstniecības iestādēm Latvijā pilnveidot ārstniecības kvalitāti un pacientu drošību. Būtiski ir novērtēt veselības sistēmas darbību un tās rezultātus, līdz ar to ir nepieciešams izveidot un ieviest veselības sistēmas darbības novērtēšanas ietvaru, kas ietvertu rādītājus un to novērtēšanu par veselības aprūpes kvalitāti – īpaši tās kvalitātes dimensiju, kā arī īstermiņa un ilgtermiņa rezultātiem, kā arī to ietekmi uz sabiedrības veselību. Veselības sistēmas pilnveidē nozīmīgs ir arī pacientu viedoklis, līdz ar to ir nepieciešams uzsākt un attīstīt pacientu pieredzes monitoringa sistēmu. Viens no veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes rezultātu aspektiem ir ļaundabīgo audzēju vēlna diagnosticēšana, tai skaitā nepietiekoša valsts organizētā vēža skrīninga procesa norises kvalitāte, kuras novērtēšanai pagaidām nav izstrādāti kvalitātes kritēriji un nav noteiktas prasības pakalpojumu sniedzējiem.

Identificētās problēmas:

1. Veselības aprūpes sistēmā ir daudz informācijas sistēmu un uzkrātu datu, kas nav savstarpēji integrēti, līdz ar to notiek datu dublēšana vairākās sistēmās, kā arī tie nepilnīgi tiek izmantoti veselības aprūpes sistēmas darbības novērtēšanā, informētā un pierādījumos balstītā lēmumu pieņemšanā. Sagatavotā un publicētā informācija nereti ir apjomīga, tādēļ parastam lietotājam sarežģīta, grūti aptverama un nepārskatāma,
2. Veselības aprūpes speciālistiem kvalitātes vadībā nav pietiekoša izpratne par procesu un rezultātu kvalitātes dimensijām, kā arī pacientu drošības un pacientu pieredzes novērtēšanas aspektiem.

Turpmākajam plānošanas periodam no 2019. gada līdz 2021. gadam tiek izvirzīti šādi mērķi:

1. Pilnveidot sabiedrības veselības monitoringa (t.sk. neinfekcijas slimību uzraudzības), veselības aprūpes statistiskās un pētījumu informācijas iegūšanu, apkopošanu, apstrādi un analīzi un tās publicēšanu, uzlabojot tās uztveramību;
2. Pilnveidot pacientu drošības un veselības aprūpes kvalitātes metodisko vadību, kā arī uzsākt pacientu pieredzes mērīšanu.

4.1.1. Darbības virziens: Veselības pētniecība un statistika, zinātniskajos pierādījumos balstīta informēšana un priekšlikumu sniegšana, veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības metodiskā vadība						
4.1.1.1. Mērķis: Sabiedrības veselības monitoringa, neinfekcijas slimību uzraudzības un sabiedrības veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšanas pilnveidošana						
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.	
Pilnveidota sabiedrības veselības monitoringa, neinfekcijas slimību uzraudzības un sabiedrības veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšana un informācijas uztveramība	Tematisko ziņojumu skaits par aktuālām sabiedrības veselības problēmām	0	0	1	2	
	Jaunievietu (papildu) sabiedrības veselības monitoringa rādītāju skaits	1	1	1	1	
	Jaunievietu jautājumu skaits veselību ietekmējošo paradumu pētījumos	0	0	0	5	
	Sagatavoto tematisko faktu lapu skaits par veselību ietekmējošo paradumu pētījumu rezultātiem	0	0	1	2	
	Mājaslapā publicēto sabiedrības veselības monitoringa datu vizualizācijas vienību (karte, lapa, tabula, grafiks u.c.) skaits	0	0	4	4	
	Izveidota sabiedrības veselības un veselības aprūpes rādītāju publiskās informācijas sistēma			Veidošanā	Izveidota	Pilnveidota
	Atjaunota un pilnveidota reģistru darbība		Laikrindu pārrāvums	Atjaunota	Pilnveidošana	Pilnveidota
Centrs ir uzticams un nozīmīgākais valsts informācijas un ieteikumu references resurss iedzīvotājiem un profesionāļiem par neinfekcijas slimību profilakses un kontroles jautājumiem	Centra tīmekļvietnes skatījumu skaita pieaugums sadaļā „Statistika un pētījumi”	15 631	Pieaug	Pieaug	Pieaug	
Uzdevumi	Pamatojums		Termiņš	Atbildīgais		
Attīstīt informācijas attēlošanas interaktīvos rīkus, t.sk. bezmaksas (situācijas izpēte par pieejamajiem rīkiem, iegāde, pilotēšana, ieviešana utt.)	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam		Pastāvīgi	NSDAPN, KN, IT		
Apzināt jaunāko starptautisko praksi dažādu rādītāju izmantošanā sabiedrības veselības situācijas analizēšanai un raksturošanai	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam, Veselības aprūpes		Pastāvīgi	NSDAPN		

	sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija		
Apzināt nozares aktualitātes un politiskos uzstādījumus (nolūkā sagatavot attiecīgu informāciju atbilstoši mērķauditorijai)	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam	Pastāvīgi	NSDAPN
Pilnveidot veselības statistikas datu savākšanas procesu atbilstoši sniegtajām jaunajām tehnoloģiskajām iespējām, lai mazinātu ārstniecības personu un citu datu sniedzēju noslogojumu, kā arī pilnveidot statistikas datu iegūšanu, izmantojot centralizētas vienotas e-veselība sistēmas iespējas	Zinātniskos pierādījumos balstītu un labākajai starptautiskajai praksei atbilstošu statistisko datu vākšana (Eiropas Parlamenta un Padomes regula (EK) Nr. 1338/2008 (2008. gada 16. decembris))	Pastāvīgi	PVSD
Pilnveidot datu vākšanu t.sk. piedaloties ārstniecības personu tālākizglītības pasākumos, lai nodrošinātu visaptverošu, labas kvalitātes un starptautiski salīdzināmu statistisko informāciju par jaundzimušajiem, iedzīvotāju nāves cēloņiem un par pacientiem, slimojošiem ar noteiktām slimībām	Zinātniskos pierādījumos balstītu un labākajai starptautiskajai praksei atbilstošu statistisko datu vākšana (Eiropas Parlamenta un Padomes regula (EK) Nr. 1338/2008 (2008. gada 16. decembris)); oficiālās statistikas programmas izpildes nodrošināšana	Pastāvīgi	PVSD, RPN, VSN
Pilnveidot un uzlabot lietotājiem publiski pieejamo veselības statistikas datu piekļuvi un publicēšanu	Oficiālās statistikas programma	2021.	PVSD
Pilnveidot datu kvalitāti oficiālajā statistikā	Statistikas likums Oficiālās statistikas programma	2020.	PVSD
Pilnveidot Centra tīmekļvietnes informācijas saturu sadaļā „Statistika un pētījumi”	Vispārīgie komunikācijas pilnveidošanas principi valsts pārvaldē	Pastāvīgi	PVSD, KN

4.1.1.2. Mērķis: Pacientu drošības, veselības aprūpes kvalitātes un valsts organizētā vēža skrīninga metodiskās vadības pilnveidošana un pacientu pieredzes mērīšanas uzsākšana

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Pilnveidota pacientu drošības, veselības aprūpes kvalitātes un valsts organizētā vēža skrīninga metodiskā vadība	Publicēti ārstniecības klīniskie algoritmi un pacientu klīniskie ceļi	0	0	90/75	100/80
	Pacientu drošības iniciatīvu labās prakses piemēru skaits	10	15	18	20
	Izstrādāti kvalitātes kritēriji un noteiktas prasības valsts organizētā vēža skrīninga procesa kvalitātes novērtēšanai			Ieteikumi kvalitātes kritērijiem krūts vēža skrīningam	Ieteikumi kvalitātes kritērijiem dzemdes kakla un

					kolorektālā vēža skrīningam
Pacientu pieredzes mērīšanas uzsākšana	Iesaistīšanās pacientu pieredzes novērtēšanas sistēmas izveidošanā un ieteikumu izstrādāšana sistēmas ieviešanai		Pilotprojekts Nr. 1	Pilotprojekts Nr. 2	Ieteikumi sistēmas ieviešanai
Uzdevumi	Pamatojums	Termiņš	Atbildīgais		
Palielināt ārstniecības iestāžu iesaisti pacientu drošības un veselības aprūpes kvalitātes attīstības procesā, veicināt ārstniecības iestāžu savstarpēju tīklošanas un apmaiņšanos pieredzē par pacientu drošības un kvalitātes vadības jautājumiem	Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija	2021.	PVSD PDVAKPN		
Izveidot labo prakšu datu bāzi pacientu drošībā un ārstniecības kvalitātē, apkopojot un izplatot tās ārstniecības iestādēs	Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija	2020.	PVSD PDVAKPN		
Nodrošināt izstrādāto ārstniecības procesā izmantojamo klīnisko algoritmu un klīnisko pacientu ceļu pieejamību ārstniecības personām	Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija ESF projekts Nr.9.2.3.0/15/I001 “Veselības tīklu vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro jomu ietvaros”	2021.	PVSD		
Palielināt veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības rādītāju un to rezultātu skaitu publiski pieejamajā vietnē	Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija	2021.	PVSD		
Iesaistīties pacientu pieredzes monitoringa sistēmas izveidē	SRSS projekts Nr.SRSS/S2019/035 “Support to the Development of Patient Reported Experience Measures for Health System Performance Assessment in Latvia”	2021.	PVSD PDVAKPN		
Sadarbībā ar VM un NVD saskaņā ar Eiropas vadlīnijām krūts, dzemdes kakla un kolorektālā vēža skrīninga kvalitātes nodrošināšanai izstrādāt kvalitātes kritērijus un noteikt prasības valsts organizētā vēža skrīninga procesa kvalitātes novērtēšanai	Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāns 2017.–2020.	2021.	PVSD		

4.1.2. Darbības virziens: Slimību profilakse un veselības veicināšana

Esošās situācijas apraksts

VM izstrādā veselības veicināšanas valsts politiku, kā arī valsts un reģionālā līmenī uzrauga veselības veicināšanas politikas īstenošanu, savukārt Centrs koordinē un īsteno veselības veicināšanas pasākumus valsts un reģionālā līmenī, sniedz zinātniskajos pierādījumos balstītu un labākajai starptautiskajai praksei atbilstošus priekšlikumus, izstrādā slimību profilakses un veselības veicināšanas programmas, veic to īstenošanas metodisko vadību, kā arī informē sabiedrības grupas jautājumos, kas ietekmē veselību un veselīgu dzīvesveidu. Centrs veic sabiedrības informēšanu, īstenojot informatīvas kampaņas par dažādiem ar slimību profilaksi un veselības veicināšanu saistītiem jautājumiem, kā traumatisma profilakse, infekcijas slimību profilakse, piemēram, roku higiēna, vakcinācija, HIV un STS profilakse u.c., vēža skrīninga popularizēšana, atkarību profilakse, veselīgs uzturs, fiziskās aktivitātes, psihiskā veselība, mutes dobuma un zobu veselība u.c.), kā arī īsteno izglītojošus pasākumus par dažādiem veselības jautājumiem iedzīvotājiem dažādās mērķa grupās (piemēram, traumatisma profilakse, onkoloģisko slimību profilakse, personīgā higiēna, fiziskās aktivitātes, veselīgs uzturs, mātes un bērna veselība, psihiskā veselība, nīrgāšanās profilakse, seksuālā un reproduktīvā veselība, atkarību profilakse, mutes dobuma un zobu veselība u.c.). Sabiedrības informēšanai par veselīgu dzīvesveidu Centrs sagatavo arī izglītojošas filmas par veselības jautājumiem iedzīvotājiem dažādās mērķa grupās (seksuālā un reproduktīvā veselība, psihiskā veselība, nīrgāšanās profilakse, roku higiēnas ievērošana, mutes dobuma un zobu veselība, vēža skrīnings u.c.), kā arī izstrādā informatīvos materiālus (brošūras, bukleti, infografikas u.c.) par slimību profilakses un veselības veicināšanas jautājumiem. Papildus informatīvajiem materiāliem Centrs izstrādā ieteikumus un metodiskos materiālus speciālistiem (piemēram, ieteikumi ģimenes ārstu praksēm par bērnu un pusaudžu traumatisma profilaksi, ieteikumi pedagogiem darbam ar mācību filmām par traumatisma profilaksi, metodiskie ieteikumi pedagogiem darbam ar audzēkņiem par reproduktīvās veselības jautājumiem, ieteikumi ģimenes ārstiem alkohola atkarības profilaksē u.c.). Centrs nodrošina vietņu par veselības veicināšanu un slimību profilaksi darbību, sagatavo aktuālu informāciju ievietošanai vietnēs www.aktivadiena.lv, www.pasivasmekesana.lv, www.grutnieciba.lv, www.tirizobi.lv, www.nenoversies.lv, www.skaidrs.lv. Lai informētu iedzīvotājus sociālajos tīklos, Centrs aktīvi sagatavo un izvietoj saistošu informāciju/zīņas par veselības veicināšanas un profilakses jautājumiem.

2013. gadā tika izveidots Latvijas Nacionālais veselīgo pašvaldību tīkls (NVPT) – kustība, kurā var iesaistīties visas pašvaldības, kas vēlas darboties veselības veicināšanas jomā, izpildot noteiktus kritērijus saistībā ar veselības veicināšanu un aizpildot pieteikuma dokumentus. NVPT mērķis ir sekmēt labās prakses piemēru, pieredzes un ideju apmaiņu starp pašvaldībām, atbalstīt pašvaldības un sniegt tām metodisko atbalstu dažādu sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumu risināšanā lokālā līmenī, kā arī paaugstināt pašvaldību darbinieku zināšanas un prasmes sabiedrības veselības un veselības veicināšanas jautājumos, tādējādi atbalstot veselības, labklājības un vienlīdzīgu iespēju attīstību reģionālajā līmenī. Dalība NVPT ir brīvprātīga un bezmaksas. 2018. gadā NVPT darbojās 112 Latvijas pašvaldības. NVPT koordinācijas komisija ir konsultatīva institūcija, kuras galvenais mērķis ir veicināt un konsultēt NVPT izveidošanu, attīstīšanu, koordināciju un monitoringu Latvijā, balstoties uz PVO vadlīnijām un dokumentiem. Centrs nodrošina NVPT koordinācijas komisijas sekretariāta pienākumu veikšanu.

Ar mērķi apvienot skolas, kas skolēnu un skolas darbinieku veselības veicināšanu redz kā vienu no skolas darbības mērķiem, sniegtu iespēju skolām dalīties ar pieredzi un gūt jaunas idejas par veselības veicināšanas praksi skolās un atbalstītu skolas veselību veicinošo aktivitāšu īstenošanā, 2015. gadā tika izveidots NVVST. Dalība NVVST ir brīvprātīga, un tajā aicinātas iesaistīties vispārējās un profesionālās izglītības iestādes, kas īsteno pamata un/vai vidējās izglītības programmu un vēlas skolā īstenot veselības veicināšanas pasākumus. 2018. gadā NVVST darbojās 103 izglītības iestādes. Centrs koordinē NVVST darbību un tā attīstības veicināšanai ir izveidojis konsultatīvu institūciju – Nacionālā Veselību veicinošo skolu tīkla padomi, kuras sastāvā ir iekļauti pārstāvji no VM, Izglītības

un zinātnes ministrijas, Valsts izglītības satura centra, Izglītības kvalitātes valsts dienesta, Latvijas Pašvaldību savienības un vecāku NVO konsorcijs „Latvijas vecāku forums“.

Centrs nodrošina dalību VM īstenotā ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” projekta „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” (identifikācijas Nr.9.2.4.1/16/I/001) ieviešanā sadarbības partnera statusā piedaloties slimību profilakses pasākumu izstrādē un ieviešanas uzraudzībā, vispārējo sabiedrības veselības veicināšanas pasākumu izstrādē un ieviešanas uzraudzībā, nacionāla mēroga veselības veicināšanas pasākumu mērķa grupām un vietējai sabiedrībai izstrādē un ieviešanas uzraudzībā, sabiedrības veselības pētījumu izstrādē un ieviešanas uzraudzībā, informācijas un publicitātes pasākumu nodrošināšanā, kā arī nodrošina veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu uzraudzību ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” projektu finansējuma saņēmēju īstenošanas vietās.

Savukārt, ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” projekta „Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās” (identifikācijas Nr. 9.2.4.2/16/I/106) ietvaros Centrs finansējuma saņēmēja statusā izstrādā un īsteno projekta atbalsta darbības pašvaldībās, kas nav NVPT dalībnieces un pašvaldībās, kas nav iesniegušas atsevišķu projekta iesniegumu. Centra pienākumos ietilpst projekta vadības un īstenošanas nodrošināšana, slimību profilakses un veselības veicināšanas pasākumu izstrādē 24 novadu pašvaldību iedzīvotājiem, aptverot četras prioritārās veselības jomas (t.i., sirds un asinsvadu, onkoloģijas un garīgās (psihiskās) veselības, bērna veselības joma), un ieviešanas uzraudzība, informācijas un publicitātes pasākumu nodrošināšana, pašvaldību konsultēšana un metodiskais atbalsts, veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu rezultātu un efektivitātes izvērtējuma sagatavošana.

Lai ierobežotu HIV infekcijas izplatīšanos injicējamo narkotiku lietotāju vidū un citās personu grupās, kurām pastāv augsts HIV inficēšanās risks (injicējamo narkotiku lietotāji, prostitūcijā iesaistītās personas, vīrieši, kuriem ir sekss ar vīriešiem, personas ieslodzījuma laikā), ir izveidots HIV profilakses punktu tīkls. Centrs metodiski vada 22 HIV profilakses punktus (HPP) darbību un veic nepieciešamo medicīnas preču (eksprestesti, prezervatīvi, šļirces, adatas, u.c. medicīnas preces) plānošanu, iepirkšanu, uzglabāšanu, uzskaiti un sadali. Centrs sniedz HIV profilakses punktu darbiniekiem konsultācijas un apmācības, kā arī nodrošina ar informatīvajiem materiāliem. HPP klientiem un apmeklētājiem tiek nodrošināti t.s. zema slietņņa pakalpojumi – šļirču, adatu maiņa, prezervatīvu izsniegšana, ekspresdiagnostikas veikšana HIV u.c. infekcijas slimību noteikšanai, konsultāciju sniegšana par HIV/AIDS, vīrushepatītiem B,C, tuberkulozi un seksuāli transmisīvām infekcijām un ar to saistītiem jautājumiem.

Ņemot vērā apgrūtināto pieejamību valsts apmaksātajam zobārstniecības pakalpojumam gan bērniem, gan pieaugušajiem, īpaši valsts reģionos, nolūkā izvērtēt zobārstnieciskās aprūpes un mutes veselības saglabāšanas pakalpojumu pieejamības ierobežojumus, īpaši bērniem, un to mazināšanai veiktu attiecīgus organizatoriski metodiskos pasākumus, Centra sastāvā strādā Galvenais speciālists zobārstniecības aprūpes jautājumos, kurš nodrošina zobārstnieciskās aprūpes un

mutes veselības saglabāšanas pakalpojumu pieejamības izvērtēšanas organizatoriski metodisko pasākumu izpildi un vada mobilās zobārstniecības pakalpojumu sniegšanu.

Lai novērtētu atkarību izraisošo vielu (alkohola, narkotiku, tabakas) lietošanas apmērus un to rezultātā radīto kaitējumu, Centrs monitorē un uzrauga atkarības vielu lietošanas izplatības rādītājus un riska faktorus. Alkoholā lietošanas izplatības monitoringa pamatā tiek izmantoti PVO standartizēti rādītāji, no kuriem viens ir reģistrētā absolūtā alkohola patēriņš uz 1 iedzīvotāju un uz vienu 15 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju. Smēķēšanas izplatības situācijas apzināšanā tiek izmantoti dažādu sabiedrības veselības pētījumu dati. Narkotiku lietošana un izplatības uzraudzība balstās uz narkotiku informācijas un monitoringa sistēmu (Reitox)², kuras pamatā tiek izmantoti EMCDDA izstrādātie 5 epidemioloģiskie indikatori un papildu indikatori. Centrs organizē sekojošu galvenos atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatības pētījumu veikšanu: Eiropas skolu aptaujas projekta pētījumu (*European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD)*), pētījumu par atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatību 15-64 gadus vecu iedzīvotāju vidū, narkotiku lietotāju kohortas pētījumu, pētījumus specifiskās riska grupās: izklaides vietās, ieslodzījuma vietās u.c. Ir uzsākta jaunu inovatīvu pētījumu veikšana – iesaistīšanās Eiropas Interneta pētījumā par narkotikām (*European web survey on Drugs*), iesaistīšanās pētījuma projektā “ESCAPE”, kura ietvaros tiek veiktas ķīmiskās analīzes izlietotajām šļircēm, narkotisko vielu noteikšana notekūdeņos u.c. Centrs nodrošina agrīnās brīdinājuma sistēmas darbību un riska novērtēšanu saistībā ar jaunām psihoaktīvām vielām³, kā arī piemēro pagaidu aizliegumus jaunajām psihoaktīvajām vielām, lai ierobežotu to apriti valstī. Centrs VM īstenotā ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” projekta „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” (identifikācijas Nr.9.2.4.1/16/I/001) ietvaros kā sadarbības partneris realizē atkarību profilakses aktivitātes un nodrošina smēķēšanas atmešanas konsultatīvā telefona darbību. Pašlaik Centrs ir identificējis jaunu smēķēšanas produktu izplatību, mainīgas narkotisko vielu lietošanas tendences sabiedrībā, kā arī ierobežotas iespējas ietekmēt datu pieejamību un kvalitāti.

Mirstības rādītāji Latvijā no ļaundabīgiem audzējiem ir augsti un ļaundabīgie audzēji ir otrais biežākais nāves cēlonis, turklāt saglabājas augsts vēlīni diagnosticēto ļaundabīgi audzēju īpatsvars. Vienlaikus valsts organizētā vēža skrīninga atsaucības rādītāji, lai arī pakāpeniski palielinās, tomēr būtiski atpaliek no Eiropas rekomendācijās ieteiktajiem rādītājiem par kvalitātes nodrošināšanu vēža skrīningam un diagnosticēšanai.

Identificētās problēmas:

1. Veselības veicināšanas politikas īstenošanu un koordināciju nepieciešams pilnveidot, piemēram:
 - 1.1. sabiedrībā joprojām nav izpratnes par HIV infekcijas izplatības riskiem, ir daudz mīti, kas saistīti ar šo infekciju un HIV inficētie cilvēki tiek stigmatizēti, tādēļ HIV infekcija tiek diagnosticēta vēlīni.
 - 1.2. iedzīvotāju, jo īpaši vecāku zināšanas, par bērnu drošības jautājumiem un profilakses pasākumiem traumatisma mazināšanai bērniem nav pietiekamas u.c.;

² Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes regulai 2017/2102 (2017.g. 15.11.), ar ko attiecībā uz informācijas apmaiņu, agrīnās brīdināšanas sistēmu un riska novērtēšanu saistībā ar JPV groza Regulu 1920/2006

³ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2017/2103, ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2004/757/TI, lai narkotisko vielu definīcija JPV un atceļ Padomes Lēmumu 2005/387?TI

- 1.3. augsta ir liekā svara un aptaukošanās izplatība, kas ir neveselīga dzīvesveida t.i., neveselīga uztura, fizisko aktivitāšu trūkuma, pārlietu stresa, atkarību, miega un atpūtas režīma neievērošanas u.c. aspektu sekas;
- 1.4. sabiedrība nav pietiekami informēta un izglītota psihiskās veselības veicināšanas un psihisko traucējumu profilakses jomā, kā arī seksuālās un reproduktīvās veselības profilakses jomā;
- 1.5. augsti ir saslimstības, invaliditātes un mirstības rādītāji, kuri liecina par nepietiekošu profilaksi, kā arī pastāv nevienlīdzība veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu pieejamībā dažādu pašvaldību iedzīvotājiem;
- 1.6. pastāv ierobežojumi zobārstnieciskās aprūpes un mutes veselības saglabāšanas pakalpojumu pieejamībai;
- 1.7. novērojama nepietiekoša sabiedrības izpratne un atsaucība valsts organizētajam vēža skrīningam.
2. Neskatoties uz sasniegto sadarbību ar partneriem veselības veicināšanā – pašvaldībām, skolām, nevalstiskajām organizācijām u.c., tomēr situācija ir mainīga un pastāv dažādi riski pilnvērtīgas sadarbības ilgtspējai;
3. Atkarību riski sabiedrībā ir mainīgi, piemēram, jauni smēķēšanas produkti, mainīgas narkotisko vielu lietošanas tendences, kā arī ierobežotas iespējas ietekmēt datu pieejamību un kvalitāti atkarības slimību jomā;

Turpmākamajam plānošanas periodam no 2019. gada līdz 2021. gadam tiek izvirzīti šādi mērķi:

1. pilnveidot veselības veicināšanas politikas īstenošanu un koordināciju:
 - 1.1. paplašināt brīvprātīgu, bezmaksas un anonīmu mērķa grupas testēšanu un konsultēšanu uz HIV un sasaisti ar veselības aprūpi;
 - 1.2. nodrošināt nepārtrauktu jauno vecāku, bērnu, pusaudžu un citu sabiedrības grupu izglītošanu par traumatisma profilaksi, veicināt vecāku iemaņas bērnu drošības jomā, mainīt sabiedrības paradumus saistībā ar traumatisma riskiem;
 - 1.3. panākt, ka arvien vairāk iedzīvotāju ikdienā izvēlas veselīgu dzīvesveidu, t.sk. veselīgu uzturu un regulāri, pietiekamā apjomā nodarbojas ar fiziskajām aktivitātēm;
 - 1.4. pilnveidot iedzīvotāju zināšanas un prasmes psihiskās veselības jomā t.sk., stresa novēršanā, ņirgāšanās mazināšanā u.c., hronisku slimību profilaksē, veselības profilaktisko pārbaužu nozīmē, kā arī pilnveidot sabiedrības (īpaši jauniešu) zināšanas par reproduktīvās veselības jautājumiem un veicināt veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu vienlīdzīgu pieejamību dažādu pašvaldību iedzīvotājiem;
 - 1.5. pilnveidot zobārstnieciskās aprūpes un mutes veselības saglabāšanas pieejamības izvērtēšanas organizatoriski metodisko pasākumu izpildi un mobilās zobārstniecības pakalpojumu kvalitāti;
 - 1.6. veicināt sabiedrības izpratni un atsaucību valsts organizētā vēža skrīningam.
2. turpināt attīstīt sadarbību ar partneriem veselības veicināšanā – pašvaldībām, skolām, nevalstiskajām organizācijām u.c.;
3. pilnveidot atkarības risku izplatības novērošanu un novērtēšanu sabiedrībā, kā arī atkarības slimību profilakse;

4.1.2.1. Mērķis: Veselības veicināšanas politikas īstenošanas un koordinācijas pilnveidošana

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Paplašināta brīvprātīga, anonīma un bezmaksas HIV eksprestestēšana un konsultēšana HIV profilakses punktos	HIV profilakses punktos veikto HIV eksprestestu skaits	4844	Pieaug	Pieaug	5000

Nodrošināta nepārtrauktu jauno vecāku, bērnu, pusaudžu un citu sabiedrības grupu izglītošanu par traumatisma profilaksi, veicināt vecāku iemaņas bērnu drošības jomā, mainīt sabiedrības paradumus saistībā ar traumatisma riskiem	Bērnu skaits vecumā līdz 5 gadiem, kas nonākuši ārstniecības iestādē, lai saņemtu neatliekamo medicīnisko palīdzību traumas, ievainojuma vai saindēšanās dēļ	1176	Nemainās	Nemainās	Samazinās
Īstenoti pasākumi ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” projekta „Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās” (identifikācijas Nr. 9.2.4.2/16/I/106) ietvaros	Iedzīvotāju skaits, kas piedalījušies ESF slimību profilakses pasākumos Aizputes, Babītes, Baldones, Dundagas, Durbes, Engures, Ērgļu, Garkalnes, Ikšķiles, Inčukalna, Krimuldas, Līgatnes, Lubānas, Mālpils, Mērsraga, Nīcas, Pārgaujas, Priekuļu, Salacgrīvas, Sējas, Tērvetes, Vaiņodes, Viļānu un Zilupes novados	1190	< 3725	Pieaug	Pieaug
	Iedzīvotāju skaits, kas piedalījušies ESF veselības veicinošos pasākumos Aizputes, Babītes, Baldones, Dundagas, Durbes, Engures, Ērgļu, Garkalnes, Ikšķiles, Inčukalna, Krimuldas, Līgatnes, Lubānas, Mālpils, Mērsraga, Nīcas, Pārgaujas, Priekuļu, Salacgrīvas, Sējas, Tērvetes, Vaiņodes, Viļānu un Zilupes novados	6773	< 3462	Pieaug	Pieaug
Centrs ir uzticams un nozīmīgākais valsts informācijas un ieteikumu references resurss veselības veicināšanas un slimību profilakses jomā	Centra tīmekļvietnes skatījumu skaits sadaļā „Tavai veselībai”	6963	Pieaug	Pieaug	Pieaug
Pilnveidota zobārstnieciskās aprūpes un mutes veselības saglabāšanas pieejamības izvērtēšanas organizatoriski metodisko pasākumu izpilde un mobilās zobārstniecības pakalpojumu kvalitāte	Organizēti konsultatīvi un informatīvi pasākumi par mutes veselības jautājumiem un zobārstniecības pakalpojumiem (reizes gadā)	2	3	4	4
	Izstrādāti mobilās zobārstniecības pakalpojumu kvalitātes procesa un rezultātu aspektu kritēriji un uzsākta to novērtēšana	0	Izstrādāšana	Testēšana	Uzsākta novērtēšana

Uzlabota iedzīvotāju izpratne un līdzestība valsts organizētā vēža skrīningam	Pieaugusi iedzīvotāju atsaucība valsts organizētajam vēža skrīningam	Krūts vēža skrīnings 42,1% Dzemes kakla vēža skrīnings 43.8% Zarnu vēža skrīnings 16%	Pieaug	Pieaug	Pieaug
Uzdevumi	Pamatojums	Termiņš	Atbildīgais		
Veicināt kaitējuma mazināšanas pakalpojumu pieejamību HIV profilakses tīkla ietvaros	HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekcijas, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2018.– 2020.gadam	2021.	VVD		
Īstenot sabiedrības informēšanas kampaņas par veselības veicināšanu un slimību profilaksi saistītām tēmām	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāns 2018.–2020. gadam Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāns 2017.–2020. gadam HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekcijas, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2018.– 2020. gadam Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plāns 2019.–2020.gadam	2021.	VVD		
Īstenot izglītojošus veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumus dažādām iedzīvotāju mērķa grupām	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāns 2018.–2020. gadam Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāns 2017. - 2020. gadam	2021.	VVD		

	HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekcijas, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2018.– 2020. gadam Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plāns 2019.–2020.gadam		
Izstrādāt informatīvus materiālus dažādām iedzīvotāju grupām veselības veicināšanas un slimību profilakses jautājumos	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāns 2018.–2020. gadam Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāns 2017.–2020. gadam HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekcijas, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2018.– 2020. gadam Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plāns 2019.–2020. gadam Plāns reto slimību jomā 2017.–2020. gadam	2021.	VVD
Īstenot pasākumus 24 novadu pašvaldībās attiecībā uz veselīga uztura paradumu maiņas veicināšanu, fizisko aktivitāšu veicināšanu, garīgās (psihiskās) veselības veicināšanu, atkarību profilaksi, seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanu un slimību profilaksi.	17.05.2016. Ministru kabineta noteikumi Nr.310 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” un 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” īstenošanas noteikumi”	2023.	Projektu vadītāja un projektu koordinators
Pilnveidot Centra tīmekļvietnes informācijas saturu veselības veicināšanas un slimību profilakses jautājumos	Vispārīgie komunikācijas pilnveidošanas principi valsts pārvaldē	2021.	VVD

Organizēt konsultatīvus un informatīvus pasākumus ģimenes ārstiem par mutes veselības jautājumiem un zobārstniecības pakalpojumiem, izstrādāti mobilās zobārstniecības pakalpojumu kvalitātes procesa un rezultātu kritēriji un uzsākta pastāvīga novērtēšana	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāns 2018.–2020. gadam	2021.	Galvenais speciālists zobārstniecības aprūpes jautājumos
Izstrādāt un īstenot iedzīvotāju informēšanas pasākumus par valsts organizēto vēža skrīningu dažādām mērķa grupām	Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāns 2017.–2020. gadam	2021.	VVD PVSD

4.1.2.2. Mērķis: Sadarbības attīstības turpināšana ar partneriem veselības veicināšanā – pašvaldībām, skolām, nevalstiskajām organizācijām u.c.					
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Turpināt attīstīt sadarbību ar partneriem veselības veicināšanā – pašvaldībām, skolām, nevalstiskajām organizācijām u.c.	Pasākumu skaits NVPT pašvaldību koordinatoriem	4	Nemainās	Nemainās	Nemainās
	Izglītības iestāžu skaits NVVST, kurām piešķirts Veselību veicinošas skolas statuss	103 (2018.)	Pieaug	Pieaug	110
	Ikgadējo tikšanos ar NVO skaits	2 (2018.)	Pieaug	Pieaug	Pieaug
Uzdevumi		Pamatojums	Termiņš		Atbildīgais
Nodrošināt NVPT darbību, attīstību un koordinēšanu, izvērtēt reglamentējošo dokumentu precizēšanas nepieciešamību un pārskatīt NVPT kritērijus.		Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam	2021.		VVD
Nodrošināt NVVST darbību, attīstību un koordinēšanu, izvērtēt reglamentējošo dokumentu precizēšanas nepieciešamību un pārskatīt NVVST kritērijus.		Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam	2021.		VVD
Attīstīt sadarbību ar NVO		Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam	2021.		VVD

4.1.2.3. Mērķis: Atkarības risku izplatības novēršanas un novērtēšanas pilnveidošana sabiedrībā					
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Pilnveidota atkarības riska izplatības novēršana un novērtēšana	Iedzīvotāju skaits, kuriem sniegtas telefoniskas konsultācijas smēķēšanas atmešanā	1159 (2018)	1200	1200	1200
	Sagatavoto tematisko ziņojumu skaits un kvalitatīvs pilnveidojums par atkarības slimību izplatību un sekām Latvijā	2 (2018)	2	2 Pilnveidoti	2 Pilnveidoti

	Īstenoto pasākumu skaits valsts mērogā un pašvaldībās atkarības slimību izplatības ierobežošanā un seku mazināšanā, tajā skaitā situācijas monitoringā	0	2	4	4
	Pētījumu skaits par atkarības izraisošo vielu lietošanas izplatību un paradumiem iedzīvotāju vidū, tai skaitā jauni, specifiski pētījumi	0	1	3	2
Uzdevumi		Pamatojums		Termiņš	Atbildīgais
Nodrošināt telefoniskas konsultācijas iedzīvotājiem smēķēšanas atmešanā, uzturēt tālruna numura 67037333 darbību		Likuma „Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likums” 7. panta 2. daļas 3. apakšpunkts 31.05.2017. MK rīkojums Nr.269 „Par Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plānu 2017.–2020. gadam” rīcības virziens 1.4.		Pastāvīgi	ASRAN
Nodrošināt un pilnveidot atkarības slimību izplatības un seku monitoringu, izstrādāt priekšlikumus atkarības slimību izplatības riska mazināšanai		17.07.2019.g. MK rīkojums Nr.348 “ Par Narkotiku lietošanas un izplatības ierobežošanu 2019.-2020.g.” 14.10.2014.g. MK rīkojums Nr. 589 „Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam” „Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plāna 2020.– 2022. gadam” projekts		2019.–2021.g.	ASRAN
Piedalīties atkarības izraisošo vielu, kā arī azartspēļu un procesu atkarību izplatības un seku ierobežošanas politikas īstenošanā		17.07.2019 Ministru kabineta rīkojumu Nr. 348 „Par Narkotiku lietošanas un izplatības ierobežošanas plānu 2019.–2020. gadam” 14.10.2014.g. MK rīkojums Nr. 589 “Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam” „Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plāna 2020.– 022. gadam” projekts		2019.–2021.g.	ASRAN

	"Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2019.–2026.gadam" projekts		
Nodrošināt informācijas apriti par identificējamām jaunajām psihoaktīvajām vielām Latvijā un ES valstīs. Nodrošināt jauno psihoaktīvo vielu pagaidu aizliegumu mehānismu valstī	17.07.2019 Ministru kabineta rīkojumu Nr. 348 „Par Narkotiku lietošanas un izplatības ierobežošanas plānu 2019.–2020. gadam” Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likums	Pastāvīgi	ASRAN

4.1.3. Darbības virziens: Epidemioloģiskā drošība

Esošās situācijas apraksts

Pilnveidojot infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības, profilakses un apkarošanas sistēmu, kā arī īstenojot vakcinācijas politiku, atsevišķu infekcijas slimību izplatība Eiropas Savienības valstīs, t. sk. Latvijā, ir apturēta, ierobežota vai likvidēta, tomēr joprojām pastāv tādu infekcijas slimību, kā vakcīnnovēršamo infekcijas slimību, t. sk. gripas, akūto augšējo elpceļu infekciju, akūto zarnu infekciju un citu infekcijas slimību uzliesmojumu un epidēmiju riski. Ja vidēji 2016.–2018. gadā Latvijā tika reģistrēti 34 akūtu zarnu infekcijas uzliesmojumi ar pieciem un vairāk saslimušajiem gadā, tad 2019. gadā no janvāra līdz 20. novembrim – 54 uzliesmojumi. Pieaudzis arī atsevišķu vakcīnnovēršamu infekcijas gadījumu skaits, piemēram, ja trīs gadu laikā no 2016. līdz 2018. gadam kopā reģistrēti 510 saslimšanas gadījumi ar garo klepu, tad 2019. gadā no janvāra līdz oktobrim reģistrēti jau 584 saslimšanas gadījumi. 2018. - 2019. gadā, kad vairākās Eiropas Savienības dalībvalstīs turpinājās masalu uzliesmojums, Latvijā tika reģistrēti 25 masalu gadījumi 2018. gadā un trīs masalu gadījumi 2019. gadā līdz oktobrim ieskaitot. Globalizācijas iespējām infekcijas slimības var izplatīties ļoti strauji un pāri valstu robežām. Attīstās tūrisms un pieaug biznesa ceļojumu skaits, kā arī vērojamas izmaiņas migrācijā. Jāņem vērā arī pieaugošais vecu cilvēku īpatsvars, kuriem ir pazeminātas pretestības spējas infekcijas slimībām. Vērojama arī mikroorganismu jutības samazināšanās pret antibakteriāliem līdzekļiem, kas saistīta ar nepārdomātu antimikrobo līdzekļu lietošanu. Infekcijas slimību un mikroorganismu ar samazinātu jutību izplatību veicina arī nepietiekama higiēnas un profilakses pasākumu ievērošana. Risku vakcīnnovēršamu infekciju izplatībai var radīt vakcinācijas pretinieku skaita pieaugums un ar to saistīts nevakcinētu populācijas grupu veidošanās. Epidemioloģiskās drošības sistēmas stiprināšana ir svarīgs katras valsts uzdevums, uz ko norāda Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas pieņemtie normatīvie akti un rekomendācijas, kā arī ECDC, kas starptautiskajā līmenī nodrošina infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzību un sniedz atbalstu Kopienas dalībvalstīm. Īpašas PVO un ECDC uzmanības jomas tuvākajos gados ir antimikrobiālā rezistence, nepietiekama vakcinācijas aptvere (t.sk. atteikumi no vakcinācijas, vakcinācijas pretinieku propaganda), HIV infekcija, tuberkuloze, B un C hepatīts, gatavība pārrobežu veselības apdraudējumiem, kā arī infekcijas, kuras izplata pārnēsātāji. Minētās darba prioritātes attiecas arī uz Centra darbību.

Infekcijas slimību epidemioloģiskā uzraudzība ir viena no galvenajām sabiedrības veselības funkcijām un ir epidemioloģiskās drošības sistēmas pamats. Epidemioloģiskā uzraudzība ir reglamentēta Epidemioloģiskās drošības likumā un citos normatīvajos aktos, Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra lēmumā Nr. 1082/2013/ES par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 2119/98/EK, kā arī citos Eiropas Komisijas lēmumos. Infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības mērķis ir iegūt informāciju, kura nepieciešama sabiedrības veselības riska novērtēšanai, uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanai un sekojošai rīcībai. Tā balstās uz infekcijas izraisītāju atklāšanu, sistemātisku datu vākšanu par konkrētām slimībām, epidemioloģisko datu analīzi un interpretāciju, kā arī iegūtās informācijas izplatīšanu un izmantošanu lēmumu pieņemšanā, lai precīzi apzinātu infekcijas slimību izplatību un ar to saistīto

risku sabiedrībai; laikus identificētu un brīdinātu par uzliesmojumiem un jauniem sabiedrības veselības apdraudējumiem; organizētu un vērtētu profilakses un pretepidēmijas pasākumu efektivitāti; prognozētu epidemioloģiskās situācijas attīstību un nodrošinātu epidemioloģisko datu apmaiņu starptautiskajā līmenī, lai veicinātu kopīgu koordinētu pasākumu un profilakses programmu īstenošanu. Ņemot vērā jauno un no jauna aktivizējušos infekcijas slimību izplatības pieaugumu, kā arī infekcijas slimību potenciālo spēju izraisīt masveida uzliesmojumus un epidēmijas, diviem uzraudzības komponentiem – epidemioloģiskajai izlūkošanai un agrīnai brīdināšanai, ir īpaša nozīme šo potenciālo draudu savlaicīgajā atklāšanā un neatliekamajā rīcībā sabiedrības veselības apdraudējuma gadījumā.

Epidemioloģiskās uzraudzības sistēma Latvijā kopumā efektīvi nodrošina savus uzdevumus – infekcijas gadījumu un uzliesmojumu epidemioloģisko izmeklēšanu un pretepidēmijas pasākumu organizēšanu. Tomēr ne vienmēr uzliesmojumi identificēti laikus, kas ir saistīts ar vēlīnu pacientu vēršanos vai nevēršanos pēc medicīniskās palīdzības, nepietiekamu ārstniecības personu un paaugstinātu riska objektu ziņošanu par iespējamiem uzliesmojumiem, nepietiekamu pacientu laboratorisko izmeklēšanu, lai identificētu uzliesmojuma izraisītāju/s – sevišķi ambulatorajās ārstniecības iestādēs.

Turpmākajos gados Centra funkciju un uzdevumu novirzīšana ir nepieciešama tādām infekcijas slimībām un situācijām, kurām ir augsts sabiedrības veselības apdraudējuma risks (t.sk. relatīvi jaunām problēmām, kā antimikrobiālā rezistence, pieaugoša pretestība vakcinācijai, riska un krīzes komunikācijām), kā arī epidemioloģisko datu kvalitātes un analīzes uzlabošanai, metodisko funkciju turpmākai attīstībai, izglītojošo pasākumu intensificēšanai, kā arī e-veselības iespēju izmantošanai epidemioloģiskās uzraudzības vajadzībām, risku identificēšanai un reaģēšanai. Svarīga arī Centra cilvēkresursu kapacitātes paaugstināšana, piedaloties un atbalstot nozarei nepieciešamo speciālistu sagatavošanu un pēcdiploma izglītību.

Identificētās problēmas:

1. Augsti atsevišķu infekcijas slimību izplatīšanās riski, t. sk. pieaugošs akūtu zarnu infekcijas slimību uzliesmojumu skaits, augsta saslimstība ar tuberkulozi, salīdzinot ar vidējo saslimstību ES valstīs, tiek reģistrēti HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījumi;
2. Pieaugoša antimikrobiālās rezistences izplatīšanās pasaulē, t.sk. ES un Latvijā;
3. Nepietiekamas iedzīvotāju, jo īpaši bērnu vecāku zināšanas, par vakcinācijas nozīmi, vakcīnu efektivitāti un drošumu. Nepietiekamas ārstniecības personu zināšanas vakcinācijas jautājumos, t. sk. vakcīnu plānošanā un pasūtīšanā.

Turpmākajam plānošanas periodam no 2019. gada līdz 2021. gadam tiek izvirzīti šādi mērķi:

1. Samazināt infekcijas slimību ietekmi uz sabiedrības veselību.
2. Stiprināt starpnozaru sadarbību antimikrobiālās rezistences izplatīšanās risku apzināšanai un samazināšanai.
3. Samazināt vakcīnnovēršamo slimību izplatīšanās riskus, palielinot vakcinācijas aptveri.

4.1.3.1. Mērķis: Infekcijas slimību ietekmes samazināšana uz sabiedrības veselību

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Uzlabota agrīna sabiedrības veselības apdraudējumu, t.sk. uzliesmojumu noteikšana un reaģēšana, uzlabojot sadarbību ar ārstniecības personām un paaugstināta riska objektu vadītājiem	Palielinājies epidemioloģiskās izlūkošanas rezultātā (signāli, kas saņemti ārpus ārstniecības personu ziņojumiem – no iestādēm, iedzīvotājiem) atklāto un pārvaldīto akūtu zarnu infekciju	<30%	50%	Pieaug	Pieaug

	uzliesmojumu īpatsvars (procentos no kopējā uzliesmojumu skaita ar pieciem un vairāk gadījumiem)				
	Pilnveidoti pretepidēmijas pasākumi tuberkulozes perēkļos atbilstoši izmaiņām normatīvajā regulējumā, t. sk. paplašināts apzināto, izmeklēto un medicīniski novēroto kontaktpersonu loks, iekļaujot kontaktpersonu noteikšanu gadījumos, kad tuberkuloze vai tuberkulozes infekcija diagnosticēta bērnam līdz četrus gadus vecumam (ieskaitot)	Esošā normatīvā regulējuma ietvaros	Esošā normatīvā regulējuma ietvaros	Kvalitatīvais pilnveidojums	Kvalitatīvais pilnveidojums
Uzlabota HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījumu izsekojamība un izvērtēšana	Izsekoti un izvērtēti HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījumi	Izslases veidā	Pieaug	Pieaug	Izvērtēti visi gadījumi
Paaugstināta sabiedrības, tai skaitā profesionāļu un politiķu informētība par epidemioloģiskās uzraudzības aktualitātēm	Izstrādāti un komunicēti analītiskie pārskati ar secinājumiem un priekšlikumiem par sabiedrības veselībai nozīmīgākajām infekcijas slimībām (pārskatu skaits)	1	3	4	5
	Centra informatīvajos pasākumos iesaistīto mērķa grupu skaits (piemēram, pašvaldību sociālie darbinieki, paaugstināta riska objektu darbinieki, ārstniecības personas)	2	≥2	≥2	≥2
Centrs ir nozīmīgākais valsts informācijas un ieteikumu references resurss iedzīvotājiem un profesionāļiem par infekcijas slimību profilakses un kontroles jautājumiem	Centra tīmekļvietnes skatījumu skaits sadaļā „Infekcijas slimības”	11 194	Pieaug	Pieaug	Pieaug

Uzdevumi	Pamatojums	Termiņš	Atbildīgais
Pilnveidot infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzību, izlūkošanu, agrīnu brīdināšanu un reaģēšanu, palielinot ārstniecības personu un paaugstināta riska objektu pārstāvju/iedzīvotāju iesaistīšanu	Nav pietiekama paaugstināta riska objektu atbildīgo pārstāvju un ārstniecības personu informētība un motivēšana ziņot par infekcijas slimību uzliesmojumiem, līdz ar to uzliesmojumu un citu sabiedrības veselības apdraudējumu identificēšana ne	2021.	ISRAPD

	vienmēr notiek laikus un to izcelsme ne vienmēr tiek identificēta		
Pilnveidot pretepidēmijas pasākumus tuberkulozes perēkļos atbilstoši grozījumiem normatīvajos aktos, t.sk. izstrādāt metodisko materiālu ārstniecības personām	Stājies spēkā jaunais normatīvais regulējums (Ministru kabineta 2019. gada 2. jūlija noteikumi Nr. 299 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi tuberkulozes izplatības ierobežošanai”)	2020.	ISRAPD
Izmantot jauno HIV/AIDS gadījumu valsts reģistru, veicot HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījumu epidemioloģisko un klīnisko datu izsekošanu un izvērtēšanu	Jaunais HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrs dod iespēju izsekot un izvērtēt HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījumu epidemioloģiskos un klīniskos datus. Šī informācija ir svarīga, lai īstenotu pasākumus HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījumu samazināšanai un izskaušanai	2021.	ISRAPD PVSD
Palielināt Centra speciālistu iesaisti informatīvajos pasākumos mērķa grupu auditorijām	Nepieciešams uzlabot un paplašināt tiešu sadarbību ar mērķa grupu auditorijām, piemēram, ārstniecības personas, paaugstināta riska objektu darbinieki, komunicējot epidemioloģiskās drošības jautājumos	2021.	ISRAPD VVD KN
Pilnveidot infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības datu analīzi, rezultātu, secinājumu un ieteikumu izplatīšanu par aktuālākām infekcijas slimībām, t. sk. HIV, B un C hepatīts, STI, gripa	Nepieciešams uzlabot infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības datu analīzi, lai nodrošinātu aktuālu, kvalitatīvu un pierādījumos balstītu informācijas pieejamību lēmumu pieņemšanai	2021.	ISRAPD
Pilnveidot Centra tīmekļvietnes informācijas saturu epidemioloģiskās drošības jautājumos	Nepieciešams pastāvīgi pilnveidot sabiedrībai un profesionāļiem paredzēto informācijas saturu epidemioloģiskās drošības jomā	2021.	ISRAPD KN

4.1.3.2. Mērķis: Starpnozaru sadarbības stiprināšana antimikrobiālās rezistences izplatīšanās risku apzināšanai un samazināšanai					
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Uzlabota antimikrobiālās rezistences uzraudzība	Izstrādāti un komunicēti analītiskie pārskati par situāciju un veiktajām aktivitātēm (skaits, kvalitatīvais uzlabojums)	0	1	1	1 iekļauta informācija par situāciju dzīvnieku veselības un pārtikas uzraudzības jomā
Uzlabota starpnozaru sadarbība AMR jomā	Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas komisijas sēžu skaits	0	0	1	2
Uzdevumi	Pamatojums	Termiņš		Atbildīgais	
Pilnveidot antimikrobiālās rezistences epidemioloģiskās uzraudzības datu analīzi, rezultātu, secinājumu un ieteikumu izplatīšanu	Nepieciešams uzlabot antimikrobiālās rezistences epidemioloģiskās uzraudzības datu analīzi, lai nodrošinātu aktuālu, kvalitatīvu un pierādījumos balstītu informācijas pieejamību lēmumu pieņemšanai un starpnozaru sadarbības uzlabošanai	2021.		ISRAPD	
Pilnveidot starpnozaru sadarbību antimikrobiālās rezistences jomā, iesaistot dažādu sektoru un institūciju ekspertus Antimikrobiālās rezistences komisijas darbā	Nepieciešams organizēt Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas komisijas efektīvu darbu, atbilstoši noteiktiem mērķiem un uzdevumiem	2021.		ISRAPD	

4.1.3.3. Mērķis: vakcīnnovēršamo slimību izplatīšanās risku samazināšana, palielinot vakcinācijas aptveri					
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts	2019.	2020.	2021.
Uzlabotas sabiedrības, tai skaitā profesionāļu zināšanas par vakcinācijas pamatnostādņem un prakses jautājumiem	Izstrādāti un komunicēti analītiskie pārskati par vakcinācijas radītājiem ar secinājumiem un priekšlikumiem (skaits, kvalitatīvais uzlabojums)	Reizi trīs gados	1	1 Kvalitatīvs uzlabojums	1

Pieaugusi pretgripas vakcinācijas aptvere riska grupās	Riska grupu vakcinācijas pret gripu aptvere	Bērni 6–23 mēneši 3,1% Pieaugušie 65+ – 8,1% Grūtnieces - 359 gadījumi	Pieaug	Pieaug	Pieaug
Uzlabota vakcīnu aprīte (plānošana, pasūtīšana) un vakcinācijas monitorings	Ārpuskārtas vakcīnu pasūtījumu skaita samazinājums ne mazāk, kā par 5 procentiem gadā (%)	Skaits 524 (2018)	Samazinājums vismaz par 5% gadā	Samazinājums vismaz par 5% gadā	Samazinājums vismaz par 5% gadā
Uzdevumi	Pamatojums	Termiņš	Atbildīgais		
Regulāri apzināt trūkumus un nepilnības vakcīnu plānošanā un pasūtīšanā, izmantot pieejamos komunikācijas kanālus problēmu risināšanai	No vakcīnu aprītes efektivitātes ir atkarīga vakcināciju nepārtrauktība un vakcinācijas aprīte. Nepieciešams veikt mērķtiecīgas darbības, lai apzinātu un risinātu problēmas vakcīnu aprītē, t. sk. uzlabot ārstniecības personu informēšanu	2019.–2021.	ISRAPD		
Pilnveidot vakcinācijas monitoringa datu analīzi, rezultātu un secinājumu izplatīšanu	Nepieciešams uzlabot vakcinācijas monitoringa datu analīzi, lai nodrošinātu aktuālu, kvalitatīvu un pierādījumos balstītu informācijas pieejamību lēmumu pieņemšanai	2019.–2021.	ISRAPD		
Palielināt pretgripas vakcinācijas aptveri riska grupās	Nepieciešams veicināt ārstniecības personu un iedzīvotāju izpratni par pretgripas vakcinācijas nozīmi un pozitīvu attieksmi	2019.–2021.	ISRAPD VVD KN		

4.2. Virsmērķis Nr. 2: Kļūt par vienu no iecienītākajiem valsts pārvaldes darba devējiem veselības nozarē

4.2.1. Darbības virziens: Personālvadība

Esošās situācijas apraksts

Stratēģisko mērķu sasniegšanai nozīmīgākais resurss ir profesionāli un motivēti darbinieki, tāpēc stratēģijas īstenošanas periodā būtisks izaicinājums personālvadības jomā būs augsti kvalificētu speciālistu motivēšana un noturēšana Centrā. 2018.gadā veiktā valsts pārvaldes darbinieku iesaistīšanās aptauja, kurā piedalījās 47% Centra darbinieku, raksturo darbinieku apmierinātību ar darba vidi un motivāciju, kā arī iesaistīšanās pētījuma rezultāti liecina, ka, lai paaugstinātu

iesaistīšanās līmeni, ir jāiegulda darbinieku izaugsmē un jāattīsta vadītāju prasmes. Aptauja parāda, ka 80% aptaujāto ir atraduši jēgpilnu profesionālās darbības jomu un 69% aptaujāto darbs veicina personīgo izaugsmi. Darbinieku skaits, kas uzskata, ka Centrs nodrošina iespējas papildināt savas zināšanas un paaugstināt profesionālo kvalifikāciju ir 79%. Savukārt 95% no aptaujātajiem izprot Centra misiju, vīziju un vērtības. Tomēr tikai 21% no aptaujātajiem norāda, ka atbildība ir atbilstoša darba pienākumiem, kas norāda, ka ir jāveic izmaiņas darbinieku atalgojumā, jo vēlme turpināt strādāt valsts pārvaldē ir tikai 73% no aptaujātajiem darbiniekiem.

Identificētās problēmas

1. Darbinieki uzskata, ka atbildība nav atbilstoša darba pienākumiem;
2. Darbiniekiem ir nepieciešamas specifiskākas apmācības profesionālajā jomā.

Turpmākam plānošanas periodam no 2019. gada līdz 2021. gadam tiek izvirzīts šāds mērķis:

1. Pilnveidot atbildības un motivācijas sistēmu atbilstoši Valsts pārvaldē noteiktajam un pilnveidosim uz Centra darbības prioritātēm balstītu Centra darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu.

4.2.1.1. Mērķis: Centra prioritātem atbilstošas atbildības un motivācijas sistēmas, kā arī darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas nodrošināšana

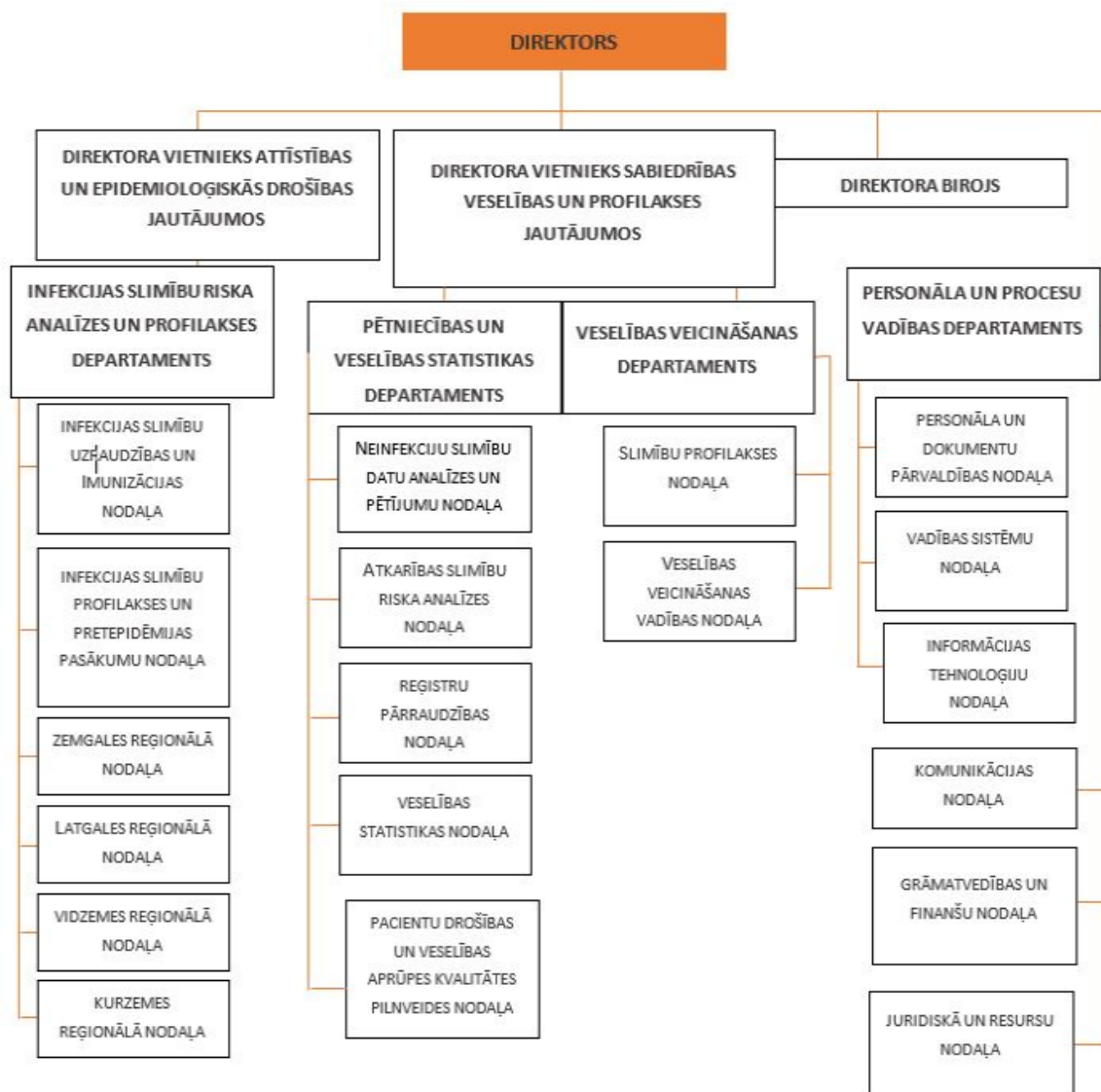
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Fakts (2018)	2019.	2020.	2021.
Darbinieki ir apmierināti ar noteikto atalgojumu un motivācijas sistēmu	Darbinieku apmierinātības īpatsvars ar atalgojumu un motivācijas sistēmu %	30	31	32	33
	No Centra aizgājušo darbinieku īpatsvars, kuri par iemeslu min atalgojumu un/vai motivācijas sistēmu (% no darbiniekiem, kuri atzīmējuši aiziešanas iemeslu)	40	39	38	37
Mācības ir lietderīgas un tiek plānotas un nodrošinātas saskaņā ar Centra darbības prioritātēm	Darbinieku apmierinātība ar iespēju paaugstināt kvalifikāciju %	79	80	83	85
	Darbinieki apmierināti ar īstenotajiem mācību pasākumiem %	68	70	75	75
	Mācības apmeklējušo darbinieku īpatsvars no kopējā darbinieku skaita %	63	70	72	75
Uzdevumi	Pamatojums	Termiņš	Atbildīgais		
Aktualizēt darba kārtības noteikumus	Atbilstoši ārējo normatīvo aktu izmaiņām	2020./2021.	PDPN		
Aktualizēt atbildības un motivācijas sistēmu		2020./2021.	PPVD, PDPN		
Aktualizēt apmācību kārtību		2020.	PDPN		
Aktualizēt komandējumu kārtību		2020.	PDPN		

5. Centra darbības izvērtējums

Centrs sekmīgi darbojas savas kompetences jomās, nodrošinot epidemioloģisko uzraudzību valstī, veidojot dažādus veselības veicināšanas pasākumus, analizējot sabiedrības veselības statistikas informāciju, kā arī uzsākot darbu pie Centra jaunajām funkcijām, kas saistītas ar pacientu drošības jautājumiem un veselības aprūpes rezultatīvo rādītāju izstrādi. Saskaņā ar 14.02.2017. grozījumiem MK noteikumos Nr.241 „Slimību profilakses un kontroles centra nolikums” Centrs uzsāka jaunu funkciju realizēšanu, kas saistītas ar veselības aprūpes politiku veselības aprūpes kvalitātes apakšjomā – nodrošināt metodisku atbalstu ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos, un uzsāka veidot vienotu sistēmu, lai pēc noteiktiem rādītājiem varētu novērtēt ārstniecības iestāžu darbību, sekot tās izmaiņām dinamikā un atpazīt būtiskākās atšķirības. Izstrādāti metodiskie materiāli par pacientu drošības jautājumiem, organizējot un pārrunājot ar ārstniecības iestāžu pārstāvjiem, kā arī apzinot un izplatot labo praksi arī citās ārstniecības iestādēs.

Centra struktūra

Centram deleģēto funkciju un uzdevumu izpildi nodrošina Centra direktors – augstākā amatpersona Centrā, kas iecelta amatā ar veselības ministra rīkojumu. Centra direktoram ir divi direktora vietnieki – direktora vietnieks sabiedrības veselības un profilakses jautājumos un direktora vietnieks attīstības un epidemioloģiskās drošības jautājumos. Centra struktūru veido četri departamenti: Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departaments ar nodaļām nacionālajā (Infekcijas slimību profilakses un pretepidēmijas pasākumu nodaļa) un reģionālajā (Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļa – Latgales reģionālā nodaļa Daugavpilī un Rēzeknē, Vidzemes reģionālā nodaļa Valmierā un Gulbenē, Zemgales reģionālā nodaļa Jelgavā un Jēkabpilī, Kurzemes reģionālā nodaļa Ventspilī un Liepājā) līmenī, Pētniecības un veselības statistikas departaments (ar piecām nodaļām - Reģistru pārraudzības nodaļu, Veselības statistikas nodaļu, Pacientu drošības un veselības aprūpes kvalitātes pilnveides nodaļu, Atkarības slimību riska analīzes nodaļu, Neinfekcijas slimību datu analīzes un pētījumu nodaļu), Veselības veicināšanas departaments (ar divām nodaļām – Slimību profilakses nodaļu un Veselības veicināšanas nodaļu), Personāla un procesu vadības departaments (ar trīs nodaļām – Personāla un dokumentu pārvaldības nodaļu, Vadības sistēmu nodaļu un Informācijas tehnoloģiju nodaļu), Direktora birojs, kā arī trīs patstāvīgās nodaļas – Komunikācijas nodaļa, Juridiskā un resursu nodaļa un Grāmatvedības un finanšu nodaļa. Centra struktūra attēlota sekojošā attēlā:

Iekšējā kontroles sistēma

Iekšējās kontroles sistēmas izveidošana, uzraudzība un uzlabošana tiek īstenota atbilstoši Ministru kabineta 2012. gada 8. maija noteikumiem Nr. 326 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”, paredzot nepieciešamos risku vadības, uzraudzības, kontroles un pārvaldības pasākumus. 2015. gada nogalē ir uzsākts veidot vienotu Centra vadības sistēmu, aptverot procesu (kvalitātes), risku, darba aizsardzības un IT drošības pārvaldības jomas, lai nodrošinātu efektīvu procesu pārvaldību un Centra iekšējās kontroles sistēmas pilnveidi un attīstību. Ir veikti pasākumi vadības sistēmas jomu pilnveidei, kas ietver saistošo jomu politiku izstrādi un apstiprināšanu, procesu identifikāciju un procesu kartes izstrādi, atsevišķu procesu aprakstu izstrādi, kā arī Centra procesu un informācijas sistēmu drošības risku pārvaldības sistēmas ieviešanu. Stratēģijas darbības periodā Centrs turpinās īstenot pasākumus vadības un iekšējās kontroles sistēmas attīstībai, radot stratēģisko mērķu sasniegšanai piemērotu darbības vidi.

Cilvēkresursi

Centrā strādājošie darbinieki un ierēdņi ir svarīgākais resurss Centra izvirzīto stratēģisko mērķu un noteikto rezultātu sasniegšanai. 2018. gada 29. decembrī Centrā bija 164,75 amata vietas, no tām 15 valsts civildienesta ierēdņu un 149,75 darbinieku amata vietas (tajā skaitā budžeta programma 70.06 Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana un ESF projekta „Kompleksi veselības vecināšanas un slimību profilakses pasākumi” (identifikācijas Nr.9.2.4.1/16/I/001). Centra personāla vidējais vecums 2018. gada 29. decembrī bija 46 gadi. 49% nodarbināto ir vecumā virs 50 gadiem. No visiem Centrā strādājošiem 83% darbinieku ir augstākā izglītība, tai skaitā 6 darbiniekiem jeb 4% ir ieguvuši doktora grādu, 51% – maģistra grādu. Lai nodrošinātu Centra darbības rezultātu augsto kvalitāti, nodarbinātajiem ir iespēja pilnveidot profesionālās zināšanas mācībuursos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Centrs sadarbībā ar profesionālajām asociācijām rīko iekšējās apmācības un informatīvus pasākumus.

Centra darbību veicinošie faktori un kavējošie faktori, stiprās un vājās puses

Centra darbību veicina augstās darbinieku un ierēdņu zināšanas, prasmes un kompetences, caurspīdīga lēmumu pieņemšana, prasmīgs menedžments, kopumā motivējoša atbildības un motivācijas sistēma, kā arī ērti un droši darba apstākļi. Darba uzdevumi ir darbiniekiem interesanti un viņi strādā radoši un ar entuziasmu. Pie kavējošiem faktoriem jāmin neskaidrība statistikas datu nodrošināšanā, jo „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs” 2018. gadā tika nodots NVD iekļaušanai e-veselības sistēmā, taču ilgstoši nav tehniski nodrošināta datu ievades iespēja reģistrā, kas ir izraisījusi laikrindu pārtraukumu un Centra nespēju sniegt informāciju nacionālajiem statistikas lietotājiem un starptautiskajām organizācijām. Viens no Centra darbību kavējošiem faktoriem ir ierobežojumi mūsdienīgu datu apstrādes rīku un ātrdarbīgu informācijas tehnoloģiju pieejamībā.

Centra kopējie plānotie izdevumi stratēģijas plānošanas ciklā atbilstoši vidēja termiņa budžeta ietvara likumam

Programmas/ apakšprogr mmas kods	Programmas/ apakšprogrammas nosaukums	2019. gadā apstiprināts ar izmaiņām, euro	2020. gada prognoze, euro	2021. gada prognoze, euro
	Slimību profilakses un kontroles centrs	4390496	4118291	4131394
02.00.00	Medicīnas izglītība	10723	19069	19069
02.04.00	Rezidentu apmācība	10723	19069	19069
46.00.00	Veselības nozares uzraudzība	3841909	3780268	3780268
46.03.00	Slimību profilakses nodrošināšana	3 603 194	3 541 553	3 541 553
46.04.00	Veselības veicināšana	238 715	238 715	238 715
63.00.00	Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana	350538	79861	82074
63.07.00	Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošana (2014-2020)	350538	79861	82074
70.00.00	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	187326	239093	249984
70.06.00	Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana	145 520	145 520	145 520
70.07.00	Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana	41806	93573	104464

Kopējais plānotais amata vietu skaits Centrā stratēģijas plānošanas ciklā pa gadiem

	2019. gads	2020. gada prognoze	2021. gada prognoze
Vidējais amata vietu skaits gadā	163	158	157
<i>Tajā skaitā:</i>			
<i>Valsts pamatfunkciju īstenošana un Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana</i>			
Vidējais amata vietu skaits gadā	160	155	155
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošana</i>			
Vidējais amata vietu skaits gadā	3	3	2

Dzintars Mozgis 67387605
dzintars.mozgis@spkc.gov.lv